

BREZ PRIHODNOSTI? - BREZ PRETEKLOSTI!

(Ponovno) odkrivanje korenin v socialnem delu
Joachim Wieler

Vse kaže, da socialno delo kot razvijajoča se stroka in nastajajoča znanost posveča premalo časa in morda tudi premalo spoštovanja zgodovinski refleksiji. Z redkimi izjemami bi lahko rekli, da je videti, kakor bi se socialni delavci in predvsem študentje bali pogledati nazaj; kakor da bi se jim lahko dogodilo kot Lotovi ženi v biblijski zgodbi; ko se je obrnila, je videla za sabo Sodomo in Gomoro. Kdo se želi obračati nazaj? Dve uničevalni svetovni vojni, na primer, in možnosti za tretjo, ki bi lahko bila tudi zadnja, so morda upoštevanja vredni razlogi za resignacijo, ki jo imenujemo "brez prihodnosti". Ali ima lahko odsotnost vizije prihodnosti svoje nasprotje v manjkajoči ali zavrtnjeni preteklosti, kamor sodijo tudi znanje in spoznanja o navidezno majhnih, vendar pomembnih začetkih?

Zelo na splošno lahko rečemo, da ne moremo obvladovati sedanjosti in stopati v prihodnost, če se ukvarjamo predvsem s preteklostjo. Po drugi strani pa: kako lahko določamo in dosegamo cilje, če ne poznamo začetkov? Ali lahko obstaja reka brez izvira?

Domnevam, da je v celostnem pogledu na socialno delo časovna dimenzija pomembna in da doslej še ni bila deležna ustrezne pozornosti. Povezanost preteklosti, sedanjosti in prihodnosti v holističnem pojmovanju ni tako očitna, kot je očitno na primer eno od temeljnih prepričanj v socialnem delu o soodvisnosti posameznika in njegovega socialnega in fizičnega okolja. Lahko bi ugovarjali, da ne moremo spremeniti ničesar v preteklosti in se torej s tem nima smisla ukvarjati. Vendar, v tem je hkrati lahko tudi možnost, da se iz preteklih izkušenj učimo, in to upanje je osnovni namen tega mojega prispevka.

Nadaljevati želim v treh stopnjah: če je moja domneva, da od zgodovine socialnega dela iz razumljivih razlogov nimamo veliko koristi, pravilna in je še manj smiselno govoriti o mednarodnih in medkulturnih razsežnostih, kaj naj torej rečemo o teh razlogih (I)? Katere so tiste zanimive misli in razvojne etape v zgodovini socialnega dela, ki jih je vredno preveriti (II)? Kako lahko zgodovino socialnega dela ali vsaj njegovo razvojno perspektivo koristno uporabimo in oživimo v izobraževalnih programih (III)?

I

Tragedije preteklosti so morda, kot smo že rekli, eden od glavnih razlogov za zavračanje pogleda nazaj. Nemški izraz za zgodovino je "Geschichte" (to je "Geschehenes"), nekaj, kar se je bilo zgodilo. Morda je ravno v Nemčiji stopnja zgodovinskega pritiska odigrala in še igra pomembnejšo vlogo kot drugod. Dolga leta je trajalo, preden smo lahko kritično pretehtali našo preteklost, pravzaprav se ta proces šele začelja (Otto, Sunker 1989). Socialno delo se vedno ukvarja s trpljenjem, nezadovoljstvom. Zares boleče je spremljati te plati življenja, še zlasti, če so se nesreče pravkar dogodile in so preprosto nerešljive. V takšnih časih se vsa pozornost obrne na sedanost in je usmerjena k boljši prihodnosti, kar je popolnoma razumljivo. Kadar hiša gori, je najpomembnejše gašenje plamena, preprečevanje pride na vrsto šele kasneje. Izgleda, da gre pri socialnem delu za natanko isto dilemo, ko iščemo ravnotežje med kurativnimi in preprečevalnimi ukrepi. Od samih začetkov je bilo socialno delo bolj odzivno v tem smislu, da je moralo reagirati na obstoječe socialne bolezni bolj kot pa preprečevati socialne probleme s pomočjo vnaprej predvidenih ali načrtovanih aktivnosti.

Ob mojem iskanju zgodovinskih korenin našega poklica so mi praktiki vseh starosti, na raznih področjih dejavnosti in iz različnih držav, povedali, da ob vsakodnevnem zahtevnem delu ne morejo niti razmišljati o tem, da bi zapisovali vse, kar bi utegnilo biti koristno za kasnejše presojanje. Preveč je ognjev, ki jih je treba pogasiti! To sem odkril, ko sem se pogovarjal s kolegi, ki so zbežali pred Hitlerjevim fašizmom po letu 1933 in poskušali preživeti v svojih novih domovinah; in ponovno, ko sem jih spraševal o tem, kako so pomagali spet vzpostaviti socialno delo v Evropi po koncu Svetovne vojne (Wieler, 1987). Zelo podobne odgovore sem dobil, ko sem se pogovarjal s socialnimi delavci v begunskih taboriščih "ljudi s čolnov" v Aziji pred nekaj leti, in ko sem se povezal s kolegi, aktivnimi pri sodobnih programih za begunce v različnih državah. In to še ne pomeni, da sploh ni gradiva za zgodovinsko osvetlitev, temveč da ne vidimo in morda sploh ne moremo zlahka videti socialnega dela v razvojni perspektivi.

Poudarek na "tukaj in zdaj" v nekaterih manj analitično usmerjenih problemskih prijemih ima prav gotovo svoj razlog in utemeljitev. Na splošno vključuje koncept integracijo preteklosti, kot je na primer "posedovanje izkušenj in problemov" ali "obžalovanje izgub" itd., vendar se lahko napačno

razumejo, če jih gledamo ozko in na funkcionalen ali pragmatičen način ob reševanju problemov posameznika. Če izraz jemljemo dobesedno, res lahko zavaja. Lahko celo izpade, kakor da preteklost sploh ne more biti koristna. Pogosto je mladim ljudem težko kritično presojati in sprejemati preteklost, ki jo doživljajo bolj kot breme kakor pa izziv. To sem opazil kot študent socialnega dela v tujini, posebej pa to vem iz lastnih izkušenj nemškega socialnega delavca, ki je bil v času druge svetovne vojne otrok. Čeprav je lahko problematično, moram poudariti, da je nemška zgodovina tudi moja osebna zgodovina.

Razume se, da se za mlade študente in praktike "pravo socialno delo" začenja z njimi in z njihovo generacijo, in na nek način je to prav.

Domnevni dogodki kažejo na to, da socialna pravičnost še po vseh teh letih ni uveljavljena in da je v časih recesije, ko so socialni skladi zmanjšani in trg delovne sile natrpan, vsa energija usmerjena v krepitev sodobne države. Izgleda, kot da mora vsaka generacija začeti na startu in ponavljati vse napake, ki so bile storjene pred tem. Alice Salomon, ena od pionirjev socialnega dela in prva predsednica Mednarodne zveze šol za socialno delo (IASSW), se je izpostavila konfliktu, ko je pred več kot šestdesetimi leti zapisala:

"mladi ljudje dandanes iščejo etične vrednote v bolj neodvisnih in samostojnih notranjih soočanjih. Običajno nimajo občutka za tradicionalne vrednote. Medtem ko so včasih študentje potrebovali pomoč, da so se otresli spon, ki so jih ovirale v njihovem razvoju, se morajo danes spoprijemati s svojo dediščino in preteklostjo. Pogosto imajo tudi različne vrednote in standarde; vendar so na splošno prav tako zahtevni v svojem moralnem mišljenju in ravnanju, kot so bile prejšnje generacije." (Solomon, 1958, 232:).

Še več je razlogov, zaradi katerih ne moremo koristneje uporabljati zgodovine v našem poklicu, vendar pa nam poudarjanje pomanjkljivosti ne bi smelo preprečevati pogleda nazaj, saj je vse pomanjkljivosti mogoče odpraviti. Zakaj bi bilo vendarle vredno spoznati našo poklicno zgodovino?

II.

Ko ste se odločali, ali naj bi se udeležili te mednarodne konference, ste morda sami sebi ali v pogovoru s kolegi govorili o razlogih za udeležbo.

"Ali socialni delavec resnično potrebuje takšna srečanja, takšne

konference? Danes smo na splošno kritični do teh konferenc celo znotraj držav. Sprašujemo se, če rezultati opravičujejo porabljeni čas, energijo in denar, ki ga udeleženci vložijo. To je še bolj poudarjeno, kadar gre za mednarodne kongrese. Nujno je ugotoviti, koliko so lahko zares učinkoviti za socialne delavce." (Salomon, 1928, 496).

Morda nas preseneča, da so bile te besede zapisane pred več kot šestdesetimi leti. Ugotovimo pa lahko, da so se socialni delavci že dolgo spraševali o smislu teh konferenc. Čemu služijo, razen temu, da se srečamo s starimi in novimi kolegi v lepih krajih, kakršen je Bled v Jugoslaviji?

Eno od osrednjih vprašanj, ki ga zasledimo v dolgi zgodovini mednarodnih kongresov, je povezano s trajnim svetovnim mirom. Večina mladih kolegov in študentov povezuje mirovna vprašanja v socialnem delu z aktualnim mirovnim gibanjem osemdesetih let. Korenine so mnogo globlje in glede na to, da se o tem le redko jasno govori, bi želel to nekoliko podrobneje obrazložiti.

Na enem največjih mednarodnih kongresov socialnih delavcev, ki je bil v Parizu leta 1928, deset let po prvi svetovni vojni, je Alice Salomon, zavedajoč se posledic vojnega uničenja, spomnila socialne delavce na osrednje vprašanje:

"Na vseh področjih, ki jih poskuša urejati socialni delavec, na področju zdravja, izobraževanja, moralne odgovornosti, blaginje za vse, je možno dosegati rezultate le, če vlada mir med ljudmi in narodi. Ni je stvari, ki bi bolj ovirala cilje socialnega dela, kakor sta nesloga in vojna. Vojna uničuje vse, kar socialni delavec poskuša zagotoviti... To je razlog, zaradi katerega morajo biti socialni delavci prvi, ki si pri ustvarjanju mednarodnih odnosov prizadevajo za ohranitev miru." (Salomon, 1928, 496).

V Parizu se je srečalo 5000 ljudi in to je bil začetek obetavnega razvoja. "Quinzaine Sociale" je imela sekcija za izobraževanje v socialnem delu. V tej sekciji je Martinus Moltzer, nizozemski delegat, predlagal poseben forum učiteljev. Leto kasneje je bil v Berlinu ustanovljen Mednarodni komite šol za socialno delo (sedaj IASSW) in pred nekaj meseci smo praznovali 60. obletnico Fachschule für Sozialarbeit und Sozialpädagogik Berlin 1989. Leta 1932, na višku svetovne ekonomske krize, so udeleženci Mednarodne konference za urejanje naselij (International Settlement Conference, op. prev.), ki je zrasla iz naselitenega gibanja v Angliji in Združenih državah, bili zelo zaskrbljeni zaradi nevarnosti nove vojne, na kar opozarja naslednji sklep:

"Člani 4. mednarodne konference za urejanje naselij... so globoko zaskrbljeni nad naraščajočimi in destruktivnimi pojavi nezaposlenosti, zlasti med mladimi ljudmi... Ne morejo spregledati dejstva, da je mednarodni antagonizem temeljni vzrok tega zla. S posvetovanji so prišli do prepričanja, da je skupna odgovornost za to človeško nesrečo pomembnejša od obstoječih konfliktov... Sklicujejo se na temeljni pomen varnosti za našo skupno usodo." (Mednarodna naselitvena zveza, 1932, 9).

Ta posebna mirovna prizadevanja nedvomno pomenijo začetek postavljanja mostov med narodi in kulturami. Kot kaže najnovjši pregled zgodovine Mednarodnega sveta za socialno varstvo (ICSW), so bile mednarodne konference na različnih področjih socialnega varstva že okoli leta 1850. Prizadevanje za mir je bilo ves čas glavna motivacija v razvoju mednarodnega socialnega dela (Blankenburg, 1988).

V zgodovini socialnega dela je dobro znana povezanost z ženskim gibanjem. Manj znano pa je, da so nekatere od ustanoviteljic socialnega dela, ki so se borile za svoje lastne pravice ter so jih vodili znanje in izkušnje težkih socialnih krivic, bile vključene v konkretne aktivnosti, da bi preprečili nevarnost vojne. Jane Adams, dobitnica Nobelove nagrade za mir leta 1931, je morda najvidnejša predstavnica našega poklica na tem področju. Ne le da je, skupaj z drugimi ženskami, poskušala preprečiti vojno leta 1914, tako da je uporabila svoje zveze in vpliv na podobno angažirane feministke, socialne delavke in pacifistke v tujini, da bi skupaj preprečile izbruh vojne. Čeprav ti naporji tedaj niso bili uspešni, jih lahko jemljemo za temelj in izkušnjo, iz katere se lahko učimo. To je prijem, ki ga je morda potrebno nekoliko spremeniti, vendar pomeni, da zanesljivo nismo na začetku nekega nepotrebnege procesa!

Naj opozorim še na holistično usmeritev v socialnem delu, ki se pogosto ocenjuje kot dokaj svoboden razvoj teorije socialnih sistemov in del splošne systemske teorije. Ta način pojmovanja in obravnave kompleksnega socialnega sistema in socialnih problemov kot soodvisnih pojavov je nov v smislu vse večje diferenciacije in ni presenetljivo, da so socialni delavci sprejeli izziv z odprtimi rokami. Ta odprtost ima največ opraviti z dejstvom, da so se pionirji socialnega dela srečevali z zapletenostjo socialnih problemov v času, ko so ustrezne družboslovne znanosti dajale le fragmentarne in delne odgovore. Približno ob prelomu stoletja, ko so se po vsej Evropi in Severni Ameriki ustanovljale šole za socialno delo, so se njihovi programi izredno hitro širili, ta ekspanzija pa je bila bolj posledica

nujnosti kot odločitve. Praktiki so imeli izkustveno znanje - zlasti iz obiskov na domu - o raznovrstnosti problemov, ki so prizadevali posameznike, družine, skupine in cele segmente družbe. Te ženske so že v zelo zgodnjem obdobju razvoja socialnega dela spoznale, da obstoja teh problemov ne moremo pripisovati le posameznim vzrokom. Najpogosteje so ugotovljale finančne, psihološke, medicinske, vzgojne, pravne in druge probleme v isti družini. Zato je bilo treba zagotoviti ustrezno znanje z vseh teh področij. Posledica je bila, da so se programi širili, in upam si trditi, da številni "novi" koncepti ali prijemi, ne glede na to, ali jih poimenujemo sistemski, holistični, ekološki, multidimenzionalni ali multifaktorski, integrativni ali kon-tekstualni, izhajajo iz podobnih, če ne enakih temeljnih odkritij. V tem smislu je holistično pojmovanje v socialnem delu novo le glede na njegovo diferenciacijo, prečiščenost in terminologijo. Socialno delo je že skoraj od svojega nastanka samo po sebi holističen prijem. Specifično sistemsko mišljenje je imelo morda najpomembnejši vpliv na razvoj dela z družinami. Delo z družino, kar lahko z gotovostjo trdim za Nemčijo, je edinstven prispevek socialnega dela uporabnim družboslovnim znanostim. "Familienfürsorge" (poseben pojem socialnega dela za delo z družino) je bilo po prvi svetovni vojni ključno vprašanje, celo gibanje (Baum, 1927), in temeljne raziskave različnih vidikov družinskega življenja so bile opravljene na tako imenovani "Ženski akademiji" v Berlinu, dokler tega niso nacisti prepovedali (Hecker, 1984).

Naj opozorim še na dve drugi vprašanji, ki so jih postavljali že v prejšnjem stoletju in se danes uresničujejo v teoriji in metodologiji socialnega dela. Oboje je tesno povezano s (ponovnim) odkrivanjem zgodnjega naselitvenega gibanja.

Svicarska kolegica Silvia Staub-Bernasconi je opravila poglobljeno raziskavo razvoja Hull House v Chicagu, pregledala raznolikost starih in sodobnih prijemov za oblikovanje teorije socialnega dela in ugotovila, da lahko raznovrstno delo Jane Adams služi za temelj teorije socialnega dela - kot teoretični okvir kakor tudi kot teorija za prakso. Ne morem tukaj navajati podrobnosti, toda očitno je, da je predstavljalo delo Jane Adams in njenih sodelavk zelo diferenciran prijem za reševanje individualnih, skupinskih, skupnostnih in družbenih problemov. Hull House je pravkar praznovala 100-letnico ustanovitve in njen arhiv še vedno nudi konceptualni in tudi praktični temelj za današnji razvoj (Staub-Bernasconi 1989). Vsekakor je to izziv tudi za druge socialne delavce iz Evrope, da resno pretehtajo to presenetljivo

(ponovno) odkritje, ga pregledajo in prilagodijo potrebam evropskega razvoja. Povezave so očitne, ko se spomnimo, da je naseljitveno gibanje nastalo v Evropi s Toynbee Hallom okoli dokov vzhodnega Londona, če smo natančni. V kolikor nam ne uspe vzpostaviti teh medcelinskih povezav, se lahko zgodi, da se bomo soočali s podobnimi problemi, na kakršne smo naleteli ob premalo pretehtanem prenosu metod socialnega dela v Evropo po drugi svetovni vojni.

Odpor do klasičnih metod socialnega dela s posameznikom, s skupino in skupnostnega socialnega dela, ki so se v glavnem razvile v angloameriških šolah za socialno delo, je še vedno očiten v kontinentalni Evropi. Prihaja pa do zanimivih sprememb v sprejemanju in uporabi teh metod.

Na splošno je veljalo, da se je po časovnem zaporedju najprej razvila metoda socialnega dela s posameznikom, nato socialno delo s skupino in nazadnje skupnostno socialno delo. To široko sprejeto stališče se v zadnjem času temeljito preverja.

Z zgodovinsko raziskavo, usmerjeno k istemu cilju kakor Staub-Bernasconi, je C. Wolfgang Müller iz Berlina poskušal "razbiti mit" o tem, da se je sistematično delo v našem poklicu začelo s socialnim delom s posameznikom. Glede metodologije je prišel do podobnih ugotovitev, da so zgodnje kolonije v Evropi in Severni Ameriki delovale po skupnostni metodi, ki je vključevala pomoč posameznikom, kakor tudi skupinam in so bile usmerjene tudi k družbenim spremembam (Müller 1988).

Te klasične metode so se dolgo poučevale kot ločeni prijemi, ki jih je često spremljalo veliko razpravljanj med učitelji in praktiki o tem, katera od metod je najbolj (najmanj) pomembna. Z odkritji Müllerja in Staub-Bernasconijeve so morda metode "izenačene" in bodo, upajmo, tukaj v Evropi ocenjene z odprtimi in kritičnimi očmi. Naslednja stopnja bi lahko bila integracija teh metod. "Integrativni prijem", ki je, na kratko, povezava vseh klasičnih metod v kombinirani prijem, je bil predstavljen Evropi (tj. Specht and Vickery 1977), toda izgleda, da doslej še ni padel na preveč plodna tla. Menim, da stara nasprotovanja iz obdobja po drugi svetovni vojni glede prenašanja metod socialnega dela še niso povsem odpravljena.

Očitno je naše poznavanje zgodovine in izobraževanja za socialno delo omejeno, tako v naših "lastnih" državah, v Evropi in drugje in je zelo pogojeno s specifičnimi socio-ekonomskimi in političnimi razmerami. Prepričan sem, da se je socialno delo vsepovsod dinamično razvijalo. Imamo tudi že prve poskuse primerjav različnih sistemov. Da bi dobili vpogled,

prilagam seznam šol za socialno delo, ki so delovale po svetu že pred letom 1933 (naslednja stran). Svetovni vodič za izobraževanje v socialnem delu (IASSW, 1974) in sodobni vsebinski opis izobraževanja za socialno delo v 21 evropskih državah, *Izobraževanje za socialno delo v Evropi* (Brauns, Kramer, 1986) dajeta zanimiv vpogled v zgodovino različnih nacionalnih sistemov. Ob vsem tem pa se zastavlja vprašanje, zakaj je zgodovinski oziroma razvojni vidik lahko koristen.

III.

Hiša ali katerakoli zgradba, ki naj bi trajala, vzdržala nevihte in druga tveganja, mora imeti trdne temelje, dobro osnovo. Morda je treba natančno pomisliti glede postavitve temeljev, še preden se začne "stvarno delo". To je tudi v socialnem delu vprašanje pregleda stanja, kakršno je pred načrtovanim delom. Upajmo, da naslednjih primerov ne boste razumeli kot negativne utemeljitve gornjega.

Družbeni aktivisti, vključno s socialnimi delavci, so se zelo trudili, da bi našli lokacijo za center za načrtovanje družine v nekem satelitskem mestu. Na razpolago so bili ustrezni prostori v osrednjem trgovskem centru. Pogajanja so bila zapletena, terjala so veliko časa in energije in nazadnje, po več mesecih prizadevanj in razočaranj, so bili prostori najeti, opremljeni in zagotovljeni dobri kadri. Kazalo je, da je cilj dosežen. Center so odprli z navdušenjem in velikimi pričakovanji. Toda nobena stranka ni prišla! Čakanje je trajalo cele tedne. Center so morali zapustiti in so ga ponovno ustanovili na drugi lokaciji, tokrat z večjim uspehom. Kaj se je zgodilo? Nihče ni zanesljivo vedel, vendar so namigi iz soseske kazali na to, da "nihče ne želi obiskovati ustanove za uravnavanje rojstev in druge občutljive zadeve, če se nahaja v trgovskem središču, kjer ga lahko vsakdo vidi". To je slab primer in študentje me grajajo, ko jim povem, da se to verjetno ne bi zgodilo pri "Mc Donald'su". Ugotovimo lahko, da je celo ob najboljših namenih, velikem navdušenju in ob zelo jasno zastavljenih ciljih, dokaj negotovo, ali bomo dosegli cilj, ne da bi skrbno pretehtali temelje, na katerih gradimo. V podjetništvu se tak način imenuje tržna raziskava. Potrebujemo dobro analizo problema in možnosti, kar zahteva skrben pregled temeljev.

Na naslednji strani prikazujemo tabelo šol za socialno delo, ki so obstajale do leta 1933; po Alice Salomon, *Izobraževanje za socialno delo*, Sociološka razlaga, temelječa na mednarodnem pregledu, uredil Mednarodni

komite šol za socialno delo (Zürich, Leipzig: Verlag für Recht und Gesellschaft, 1937, str. 265).

Obstoječe šole za socialno delo do leta 1933:

Država	Prebival.	Št. šol	za Ž.	za M.	me-tane	Pro-testantske	Kato-liške	Zi-šlov-ske
Argentina	1.800.000	3	3					
Avstrija	6.700.000	4	4			1	1	
Belgija	8.200.000	8	2	2	4		4	
Kanada	10.300.000	3		3				
Čile	4.200.000	2	2			1		
Kitajska	414.000.000	1		1				
Cehoslovaška	14.500.000	3	2		1			
Danska	407.000	1	1			1		
Egipt	13.387.000	1	1					
Finska	4.000.000	1			1			
Francija	41.000.000	9	8			1	3	
Nemčija	65.000.000	42	33	6	3	17	9	
Velika Britanija	40.000.000	14	2		12			
Nizozemska	7.800.000	4	3		1	1	2	
Madžarska	8.600.000	4	4					
Indija, Br.	353.000.000	4	1		3			
Indija, Niz.	53.000.000	1	1					
Irska	2.972.000	1			1			
Italija	40.500.000	1	1					
Novi južni Wales	2.600.000	1			1			
Norveška	2.800.000	1	1					
Palestina	1.300.000	1	1					1
Poljska	32.000.000	2			1		1	
Portugalska	6.100.000	1	1					
Romunija	17.000.000	2	2				1	
Južna Afrika	13.500.000	1			1			
Spanija	23.500.000	3	2		1		1	
Svedska	6.100.000	2	1		1			
Svica	4.000.000	3	3				1	
ZDA	137.000.000	53	4	1	37	1	7	1
Urugvaj	1.850.000	1			1			
Viktorija, Avstr.	1.800.000	1			1			
Države 32		179	83	9	75	22	31	2

Drugi kratek primer z mednarodnega področja: Ko so se nemška združenja socialnih delavcev, od katerih sta bili dve ustanovljeni v letih 1916 in 1917, ponovno poskušala združiti, da bi imela večji vpliv na političnem področju, jim to ni uspelo. Smiselno bi se bilo posvetovati s kolegi iz drugih držav, ki so bili pri združevanju poklicnih organizacij uspešnejši. Enaka osnovna situacija (pomanjkanje poklicne moči zaradi razdrobljenosti potencialov), kakršna je danes v Nemčiji, je obstajala tudi drugod. Bistvo tega je, da se lahko učimo iz uspešnih izkušenj, če nas vodi naša zgodovinska radovednost.

Ob domnevi, da se lahko učimo iz preteklih izkušenj in tudi, da so mnogi - če ne kar vsi - današnji socialni problemi povezani z medkulturnimi in mednarodnimi konflikti, bi predlagal vključitev takšne vsebine (začetne in kontinuirane) izobraževalnih programov, ki bi vključevali zgodovinsko ali razvojno perspektivo posameznih predmetov.

Močnejše poudarjanje zgodovinske razsežnosti nam lahko pomaga odpraviti široko sprejeto gledanje, iz razumljivih razlogov predvsem med študenti, da se pravo socialno delo začenja z vsako generacijo znova. Spoznanje, da nismo na samem začetku, lahko poveča naše sposobnosti za preučevanje vnaprej predvidenega. Zgodovinski vidik lahko tudi olajša premik pozornosti od kurativnega k preventivnemu delovanju. Pogled se lahko dobesedno razširi, če vsaka generacija socialnih delavcev stopi na ramena prejšnje generacije. Na ta način lahko preprečimo napake, ki jih številni starejši kolegi mirno priznavajo.

Znanje in priznavanje poklicne zgodovine je za razvoj poklicne identitete nujnost; iz korenin tega poklica je tekel sok motivacije, energije, identifikacije in istovetnosti. Seveda pa potrebuje drevo za rast debla in razvoj vej, listov, cvetja in plodov osnovno energijo, ki je največ prihaja po koreninah. Le redko se zavedamo zapletenosti njihove podzemeljske mreže.

Upam, da sem z nekaterimi idejami in dogodki, ki sem se jih dotaknil, spodbudil nadaljnje iskanje v tej smeri. V zadnjem času se pojavlja precej literature, ki osvetljuje zgodovino socialnega dela kot poklica in socialnega varstva kot področja splošne blaginje. Kakor v primeru zgodnjih naseljitvenih gibanj, se ne bomo o preteklosti le učili, temveč lahko z njeno pomočjo pridemo do novih spoznanj, ki jih tako nujno potrebujemo danes, ko mnogi izmed nas ne vidijo bodočnosti.

Prevedla: Vida Milošević

Literatura:

BAUM, M.: *Familienfürsorge*; Berlin, 1927

BLANKENBURG, M.: *Internationale Wohlfahrt*; Ursprünge und Entwicklung des ICSW. Deutsches Zentralinstitut für soziale Fragen, Berlin, 1988

BRAUNS, J. in Kramer, D., V: *Social Work Education in Europe. A Comprehensive Description of Social Work Education in 21 European Countries*; Frankfurt/Main, 1986

FACHHOCHSCHULE für Sozialarbeit und Sozialpädagogik Berlin, 60 Jahre IASSW - International Association of Schools of Social Work - Eine Festschrift. Berlin, 1989

HECKER, M.: Sozialpädagogische Frauenarbeit, *Soziale Arbeit* 4/ 1984, str. 208-216

INTERNATIONAL Association of Schools of Social Work: *World Guide to Social Work Education*; New York, 1974

Bericht über die IV. Internationale Settlement-Konferenz; INTERNATIONAL Federation of Settlements *Social Welfare Archives Minneapolis*, Minnesota, USA;

MÜLLER, C. W.: *Wie Helfen zum Beruf wurde*. Vol. 1. Weinheim, Basel, 1988

OTTO, H. U. in SUNKER, H., v: *Soziale Arbeit und Faschismus*, Frankfurt, Main, 1989

SALOMON, A.: Die Bedeutung internationaler Kongresse für die Soziale Arbeit. *Deutsche Zeitschrift für Wohlfahrtspflege*, april 1927 - marec 1928, str. 495-496

SALOMON, A.: *Education for Social Work; A Sociological Interpretation Based on an International Survey*. Zürich, Leipzig, 1937

SALOMON, A.: Die Wohlfahrtsschule in der sozialen Entwicklung unserer Zeit, Hans Muthesius, ed., *Alice Salomon, Die Begründerin des sozialen Frauenberufs in Deutschland*. Köln, Berlin, 1985, str. 228-239

SPECHT, H. in VICKERY, A.: *Integrating Social Work Methods*, London, 1977

STAUB-BERNASCONI, S.: Jane Addams - Pioneer Theoretician of Social Work and Her Significance for Social Work Education Today; v: Fachhochschule für Sozialarbeit und Sozialpädagogik Berlin, ed., *60 Jahre IASSW - International Association of Schools of Social Work*, Berlin, 1989, str. 27-46

WIELER, J.: Er-Innerung eines zerstörten Lebensabends; Alice Salomon während der NS-Zeit (1933-1937) und im Exil (1937-1948); Darmstadt, 1987

Dr. Joachim Wieler, mag. socialnega dela, je profesor socialnega dela na Evangelistični visoki šoli v Darmstadtu, Nemčija.